

สรุปประเด็นสำคัญการประชุม
เตรียมความพร้อมยกระดับผลงานกรมอนามัยพิชิตรางวัลเลิศรัฐ
วันอังคารที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๔.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมรพพัฒน์ อาคาร ๒ ชั้น ๓ สำนักงานมายการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย
ผ่านระบบประชุมทางไกล (Web Conference)

.....

๑. เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ นายรัชชัย บุญเกิด ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร แจ้งทราบดังนี้

๑.๑ การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานเตรียมความพร้อมและยกย่องผลงานผลการดำเนินงานของผลงานเพื่อสมัครรับรางวัลเลิศรัฐ สาขาบริการภาครัฐและสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๑.๒ กรมอนามัยเข้าร่วมพิธีรับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๔ ผ่านระบบออนไลน์ โดยอธิบดีกรมอนามัย นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนาอิงเจริญชัย ได้ร่วมแสดงความยินดีแก่หน่วยงานและผลงานที่ได้รับรางวัลในครั้งนี้ จำนวน ๕ ผลงาน และตั้งเป้าหมายผลงานกรมอนามัยสู่รางวัลเลิศรัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ รางวัลเลิศรัฐยอดเยี่ยม ซึ่งเป็นรางวัลที่สำนักงาน ก.พ.ร. มอบให้กับหน่วยงานที่ได้รับรางวัลระดับดีเด่นทั้ง ๓ สาขา ในปีเดียวกัน ประกอบด้วย ๑) รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ๒) รางวัลบริการภาครัฐ และ ๓) รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

๑.๓ สรุปผลการดำเนินการส่งผลงานกรมอนามัยสมัครรับรางวัลฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ดังนี้

ปี	ส่งสมัคร	ได้รับรางวัล	ชื่อผลงาน – หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๒๕๕๘	๑๑	๑	ระดับดี – บุรณาการการบริการที่เป็นเลิศ - การรับรองมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ : สส.
๒๕๕๙	๑๑	๑	ระดับดี – การพัฒนาการบริการที่เป็นเลิศ - พลังเครือข่าย MCH Board ล้านนา...สู่การพัฒนางานอนามัยแม่และเด็กอย่างยั่งยืน : ศอ.๑
๒๕๖๐	๒๒	๒	ระดับดี – นวัตกรรมบริการ - ชุดรักษาทางทันตกรรมแบบพกพาระบบ ICOH : ศทป. - การพัฒนาถุงตรวจเลือดเพื่อประเมินการเสียเลือด ในผู้รับบริการคลอด : ศอ.๓
๒๕๖๑	๒๑	๖	ระดับดีเด่น – นวัตกรรมบริการ - Program กำกับกับการขนส่งมูลฝอยติดเชื้อ (Manifest) : ศอ.๕ - ChOPA & ChiPA Game สู่เด็กไทยสูงสมส่วน แข็งแรง : กกส. ระดับดีเด่น – พัฒนาการบริการ - ระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบบ่อทรายกรอง : ศอ.๑๐ ระดับดี – นวัตกรรมบริการ - ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มสำหรับชุมชนบนพื้นที่สูงเครื่องกรองน้ำครัวเรือนแบบทรายกรองซ้ำ : ศอช. ระดับดี – พัฒนาการบริการ - การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านส่งเสริมสุขภาพในศูนย์การค้า : ศอ.๙ - PIRAB สร้างพันธมิตร มุ่งสู่ Smart kids R๑๐ : ศอ.๑๐

ปี	ส่งสมัคร	ได้รางวัล	ชื่อผลงาน – หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๒๕๖๒	๓๒	๒	ระดับดีเด่น - พัฒนาการบริการ - เครื่องมือประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (๐ - ๕ ปี) กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง : คอช. ระดับดี - พัฒนาการบริการ - การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชนด้วยนวัตกรรม ๓ C : Care Manager, Caregiver & Care Plan : สอส
๒๕๖๓	๒๕	๑	ระดับดี - พัฒนาการบริการ - การพัฒนาระบบการคัดกรองมะเร็งเต้านมในสตรีไทย : สส.
๒๕๖๔	๓๗	๕	ระดับดีเด่น - นวัตกรรมบริการ - ชุดตรวจอนามัยสิ่งแวดล้อม (DOH Test Kits) : สปก. ระดับดี - ยกระดับบริการที่ตอบสนองต่อสถานการณ์โควิด๑๙ - กรมอนามัยยกระดับกระบวนการทำงานและส่งเสริมป้องกันการแพร่ระบาดโควิด๑๙ : กรมอนามัย (สท./กป./สอน/สทท.) ระดับดี - นวัตกรรมบริการ - การขับเคลื่อนมาตรการการจัดเก็บภาษีน้ำตาลในเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพคนไทย : สท. อสม.กับหุ่นเต้านมจำลองมหัศจรรย์คัดกรองมะเร็ง ลดเสี่ยงให้สตรีเขต ๓ : คอ.๓ ระดับดี - พัฒนาการบริการ - มหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วันแรกแห่งชีวิต เขตสุขภาพที่ ๙ : คอ.๙
รวม	ได้รับรางวัลบริการ ภาครัฐ ๑๘ ผลงาน	- ดีเด่น ๕ รางวัล - ดี ๑๓ รางวัล	

จะเห็นว่าปี ๒๕๖๑ เป็นปีที่มีความโดดเด่นในการส่งผลงานและได้รับรางวัลมากที่สุด โดยกรมอนามัยมีแนวโน้มการส่งผลงานเพิ่มมากขึ้น และมีข้อสังเกตการพัฒนาต่อยอดผลงานที่ได้รับรางวัลไปสู่การขยายผลค่อนข้างน้อยซึ่งจะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาในโอกาสต่อไป

๑.๔ รางวัลฯ เป็นเพียงกลไกในการพัฒนางาน พัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติราชการให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ กรมอนามัยได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้หน่วยงานยกระดับการบริการ และพัฒนาภารกิจสู่ความเป็นเลิศ โดยในปี ๒๕๖๕ ได้กำหนดเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดการปฏิบัติราชการ (PA) ระดับหน่วยงาน (ตัวชี้วัด ๒.๔ LO) เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานร่วมเสนอผลงานเพื่อสมัครขอรับรางวัลฯ มากขึ้น

๒. สรุปประเด็นเรื่องเพื่อทราบ

๒.๑ การเตรียมความพร้อมการสมัครขอรับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สาขาบริการ ภาครัฐและสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

นางสาวจุฬาลักษณ์ ได้ชี้แจงแนวทางการส่งผลงานเพื่อสมัครขอรับรางวัล ดังนี้

๑) แนวทางการเตรียมความพร้อมผลงาน คือ (๑) เลือกประเภทรางวัลที่จะสมัครให้สอดคล้องกับผลงาน (๒) ศึกษาเกณฑ์การประเมินให้เข้าใจ (๓) ตอบให้ครบทุกคำถามและเชื่อมโยงกัน (๔) หน่วยงานส่งผลงาน (ร่าง) มายัง กพร. (๕) เข้าร่วมคลินิกพัฒนาการเขียนผลงาน (๖) หน่วยงานส่งผลงาน (Final) มายัง กพร. และ (๗) กพร. กรมอนามัย รวบรวมผลงานส่งสำนักงาน กพร.

๒) ปฏิทินการส่งผลงานกรมอนามัยสู่รางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

กำหนดการ	แนวทางการส่งผลงาน
๑๖ พ.ย. ๖๔	- ประชุมเตรียมความพร้อมยกระดับผลงานกรมอนามัยพิชิตรางวัลเลิศรัฐ
ธ.ค.๖๔	- สำนักงาน ก.พ.ร. ชี้แจงเกณฑ์รางวัล (เปิดรับสมัคร ธ.ค.๖๔-ก.พ.๖๕) - กพร.กรมอนามัย ชี้แจงหน่วยงานในสังกัด และหน่วยงานส่งผลงานมายัง กพร. กรมอนามัย
ม.ค. - ก.พ. ๖๕	- พัฒนาเทคนิคการเขียนผลงาน/ให้คำปรึกษา หน่วยงานปรับแก้เพิ่มเติม (ถ้ามี) - กพร. รวบรวมผลงานส่งสำนักงาน กพร. ผ่านระบบสมัครรางวัลออนไลน์ ภายในกำหนด
พ.ค. - มิ.ย.๖๕	ผลงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินรอบที่ ๑ - ผลงานอยู่ในเกณฑ์ “ระดับดีเด่น” เตรียมรับ “Site Visit” - ผลงานอยู่ในเกณฑ์ “ระดับดี” ส่งเอกสารเพิ่มเติม
ส.ค. - ก.ย.๖๕	- ประกาศผลรางวัล และพิธีมอบรางวัล

๓) การเตรียมความพร้อมการสมัครขอรับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้นำหลักเกณฑ์และแบบฟอร์มการสมัครปี ๒๕๖๔ มาใช้ในการยกย่อง เนื่องจากสำนักงาน ก.พ.ร. จะชี้แจงแนวทางและหลักเกณฑ์การสมัครรางวัลฯ ปี ๒๕๖๕ ประมาณกลางเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ ซึ่งกพร.กรมอนามัยจะแจ้งให้หน่วยงานทราบในโอกาสต่อไป

รางวัลบริการภาครัฐ (PSA) เป็นรางวัลอันทรงเกียรติที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ ที่มีผลการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน เพื่อประชาชนได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว โปร่งใสเป็นธรรม และเป็นที่พึงพอใจเงื่อนไขการสมัครคือ สำนัก/กอง/ศูนย์ โดยแบ่งเป็น ๖ ประเภท คือ (๑) นวัตกรรมบริการ (๒) พัฒนาการบริการ (๓) ขยายผลมาตรฐานการบริการ เป็นการนำผลงานที่เคยได้รับรางวัลบริการภาครัฐ ระดับดีเด่น (ไม่เกิน ๓ ปี) ไปขยายผลในพื้นที่ (๔) บูรณาการข้อมูลเพื่อการบริการ (๕) ยกระดับบริการที่สนองต่อสถานการณ์ โควิด19 (1 กรมส่งสมัครได้ 1 ผลงาน : ภาพรวมของกรม) และ (๖) ยกระดับการอำนวยความสะดวกในการให้บริการ

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (PGA) มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างแรงจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจ ในการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ และทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงการสร้างความร่วมมือ (Collaborate) แบ่งเป็น ๕ ประเภท คือ (๑) เปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) โดย ๑ กรมสมัครได้ ๑ ผลงาน (๒) สัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Chang) (๓) ผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) (๔) เลือกลือขยายผล (Participation Expanded) และ (๕) ร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)

๔) ปัจจัยที่ทำให้ผลงานไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ (๑) เป็นการดำเนินงานตามปกติ ไม่โดดเด่นอย่างเป็นที่ประจักษ์ (๒) การมีนวัตกรรมที่ไม่ได้มี Impact หรือเป็นนวัตกรรมแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน (๓) การเขียนผลงานไม่ชัดเจน ไม่สามารถตอบโจทย์ตามเกณฑ์ของรางวัลประเภทที่สมัครได้ (๔) ผลผลิต ผลลัพธ์ ไม่ชัดเจน หรือไม่มีสถิติที่แสดงผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงไม่ตอบโจทย์ของปัญหาที่ต้องการแก้ไข และ (๕) ผลงานไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของรางวัลฯ เช่น ส่งช้า ระยะเวลาการดำเนินการไม่เป็นไปตามที่กำหนด

๕) ถอดบทเรียน/ความสำเร็จของผลงานที่ได้รับรางวัลบริการภาครัฐ คือ (๑) ผลงานมีความโดดเด่นมากกว่าการดำเนินงานตามปกติ (๒) ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานหรือการให้บริการ (๓) สร้างผลลัพธ์เชิงบวก ที่มี Impacts และตอบสนองต่อปัญหาที่ระบุไว้ได้ (๔) ผสานความร่วมมือ เชื่อมโยงกับภาคส่วน

ที่เกี่ยวข้อง สร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ ประชาสังคม ชุมชนและเอกชน (๕) ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่ชัดเจน มีข้อมูลสถิติ (๖) สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือเป็นต้นแบบในการดำเนินงานขยายผลในพื้นที่อื่นได้ และ (๗) สอดคล้องกับ SDGs

๖) ถอดบทเรียน/ความสำเร็จของโครงการที่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม คือ

- กลไกการมีส่วนร่วม มีนโยบายต่อเนื่อง มีผู้รับผิดชอบ มีงบประมาณและสนับสนุนความรู้อย่างสม่ำเสมอ
- ระดับการมีส่วนร่วม เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaborate)
- รูปแบบการดำเนินงานโครงการ ทำงานในรูปแบบคณะกรรมการ หรือฝ่ายหรือคณะทำงานร่วมคิด ร่วมดำเนินงาน ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ และมีกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ
- กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาการเข้ามามีส่วนร่วมเกิน ๒ ปี
- ปัจจัยสำคัญ เงื่อนไขพิเศษอื่นๆ โครงการมีประโยชน์ต่อคนในพื้นที่และเป็นต้นแบบในพื้นที่อื่น

(ที่มาของข้อมูล : สำนักงาน ก.พ.ร. เกณฑ์การสมัครรางวัลฯ ปี ๒๕๖๔)

๗) หน่วยงานหรือผู้ที่สนใจ สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสมัครรางวัลฯ ได้ทางเว็บไซต์ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมอนามัย >> รางวัลบริการภาครัฐ >> การสมัครรางวัลบริการภาครัฐ หรือทางลิงค์ <https://psdg.anamai.moph.go.th/th/psa-award> หรือสอบถามที่โทร ๐ ๒๕๙๐ ๔๗๓๐

๒.๒ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การพัฒนาผลงานสู่ความสำเร็จรางวัลบริการภาครัฐ”

๒.๒.๑ รางวัลบริการภาครัฐ ประเภทนวัตกรรมการบริการ ระดับดีเด่น ผลงานเรื่อง “ชุดตรวจอนามัยสิ่งแวดล้อม (DOH Test Kits)” โดยศูนย์ห้องปฏิบัติการกรมอนามัย

นางวันนี มากันต์ นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชำนาญการพิเศษ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาผลงาน สรุปได้ดังนี้ กระบวนการพัฒนา DOH Test Kits (ชุดเฝ้าระวังอนามัยสิ่งแวดล้อม) เริ่มจากสังเคราะห์วิเคราะห์พันธกิจศูนย์ห้องปฏิบัติการกรมอนามัย มีหน้าที่รับผิดชอบงานตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ ชุดทดสอบภาคสนามจึงเป็นชุดทดสอบคุณภาพน้ำและอาหาร และวิเคราะห์ชุด Test Kit ที่มีทั้งทางจุลชีววิทยาและทางเคมี รวมทั้งการเฝ้าระวัง โดยองค์การสหประชาชาติกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับเป้าหมายที่ ๖ การจัดการน้ำและสุขาภิบาล ซึ่งมีสาเหตุมาจากอาหารและน้ำที่ไม่สะอาด การบริโภคน้ำและอาหารที่ไม่สะอาด ชุดตรวจสอบที่สอดคล้องกับสถานการณ์นี้คือ ชุดตรวจสอบอาหารและน้ำ รวบรวมข้อมูลการเฝ้าระวังโดยปัจจุบันประเทศไทยมีการดำเนินงานด้านการจัดการน้ำเพื่อการบริโภคได้ครอบคลุม ๙๘ % มีการดำเนินงานสุขาภิบาลอาหารในสถานที่จำหน่ายอาหารต่างๆที่ได้มาตรฐานถึง ๘๔.๙๕% จากการสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบว่าคุณภาพน้ำน้ำบริโภคยังไม่ผ่านเกณฑ์สูงถึง ๖๖.๔% การเก็บตัวอย่างที่ต้องตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการต้องอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์ ความรู้ในการตรวจวิเคราะห์ การขนส่ง การเก็บตัวอย่างที่ถูกต้อง ค่าใช้จ่ายในการตรวจวิเคราะห์ ความถี่ของปริมาณที่ส่ง ทำให้การตรวจวิเคราะห์มีความล่าช้า ผลการทดสอบที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ จึงมีการคิดค้นชุดทดสอบทางภาคสนามเพื่อให้มีการเฝ้าระวังที่สามารถทราบผลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น การวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลการเฝ้าระวังที่เหมาะสม ข้อมูลคุณภาพน้ำบริโภค คุณภาพอาหารที่ไม่ได้มาตรฐาน ศึกษาพัฒนา DOH Test Kits ว่าจะใช้ชุดทดสอบอะไรบ้าง จึงเลือกใช้ชุดทดสอบ อ.๑๑ ชุดตรวจโคลิฟอร์มในน้ำบริโภค อ. ๑๓ ชุดตรวจโคลิฟอร์มในอาหาร ภาชนะสัมผัสอาหารและมือผู้สัมผัสอาหาร อ.๓๑ ตรวจสอบคลอรีนอิสระคงเหลือ และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-๑๙ มีการเพิ่มเจลแอลกอฮอล์ และสเปรย์แอลกอฮอล์ เพื่อดูแลปกป้องเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการ

ลงพื้นที่เฝ้าระวังงานด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ทดสอบและพัฒนา เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังคุณภาพ ที่รู้ผลไว นำไปสู่การวิเคราะห์ ตรวจสอบเพื่อหาต้นเหตุของปัญหา เพื่อดำเนินการแก้ไข ได้ในเวลาที่รวดเร็วขึ้นและป้องกัน เฝ้าระวังด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำอย่างครอบคลุม การผลิตเพื่อกระจายให้พื้นที่ การกระจายชุดตรวจอนามัย สิ่งแวดล้อมให้แก่ สสจ. ๗๖ จังหวัด ศูนย์อนามัยทั้ง ๑๓ แห่ง ได้ใช้ มีการประเมินผลการใช้งาน แบบสอบถาม ความพึงพอใจต่อชุดตรวจอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจในชุดตรวจอนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างมาก แนวทางการพัฒนาในอนาคต พัฒนารูปแบบให้ง่าย สะดวก ปรับรูปแบบให้ง่ายขึ้น ผลที่ประชาชนจะ ได้รับสามารถเฝ้าระวังและแก้ปัญหาด้านสุขาภิบาลของประชาชนได้ครอบคลุมทั้งในน้ำและอาหาร นำไปสู่การที่ ประชาชนมีสุขภาพดี

ชุดทดสอบภาคสนาม มีความโดดเด่นในการใช้งานนอกสถาน มีขั้นตอนการทดสอบที่ไม่ยุ่งยาก ประชาชนทั่วไปสามารถทดสอบเองได้ อุปกรณ์ที่ใช้ทดสอบน้อยและพกพาสะดวก ระยะเวลาในการแสดงผลการ ทดสอบไว ภายในระยะเวลา ๑๕ วินาที-๑๕ ชั่วโมง

ความยั่งยืนของนวัตกรรม ๑) มีการผลักดันให้เป็นชุดตรวจมาตรฐาน ภายใต้กฎหมาย : Environmental Health Inspector ๒) การควบคุมมาตรฐานการผลิตและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ๓) การขยายความครอบคลุมการ ใช้งานทั่วประเทศ

๒.๒.๒ รางวัลบริการภาครัฐ ประเภทนวัตกรรมบริการ ระดับดี ผลงานเรื่อง “การขับเคลื่อนมาตรการจัดเก็บภาษีน้ำตาลในเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพคนไทย” โดยสำนักทันตสาธารณสุข

ทพญ.นันทมนัส แยมบุตร ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาผลงาน สรุปได้ดังนี้

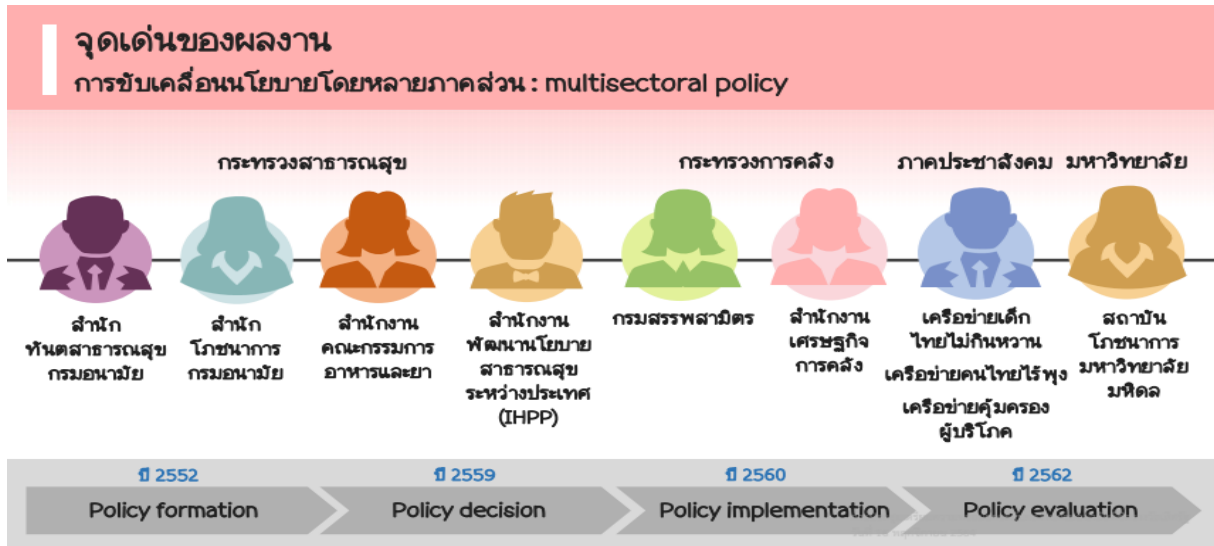
การวิเคราะห์สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มหวานและสถานการณ์สุขภาพในประเทศไทย เริ่มจากปัญหาภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในคนอายุ 15 ปี ขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 ภายในระยะเวลา 6 ปี ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โรคฟันผุในเด็กอายุ 12 ปี เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.4 ภายในระยะเวลา 6 ปี **การวิเคราะห์หาสาเหตุ**จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่า ปัญหาหลักเกิดจากคนไทยบริโภคน้ำตาลมากเกินไป ซึ่งอยู่ในอาหารโดยเฉพาะเครื่องดื่มสำเร็จรูป จากข้อมูล พบว่า เครื่องดื่มที่มีน้ำตาลสำเร็จรูปที่มีจำหน่ายในประเทศไทย มีปริมาณน้ำตาลสูงมาก อยู่ระหว่าง 9 - 19 กรัม/100 มล. **บททวนวรรณกรรม**เกี่ยวกับมาตรการจัดเก็บภาษีน้ำตาลในเครื่องดื่มหวานในต่างประเทศ “องค์การอนามัยโลกสนับสนุนการใช้มาตรการด้านภาษีและราคาในการจัดการปัจจัยเสี่ยง โรคอ้วนและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง” ใช้เรื่องภาษีเป็นส่วนเกี่ยวข้องในการลดปัญหาการบริโภคน้ำตาลที่เกิน **เก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐาน**ของประเทศไทย ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มทั้งในรูปแบบผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปและเครื่องดื่มที่เตรียม ณ จุดขาย ปัญหาการจำหน่ายเครื่องดื่มต่างๆ ทั้งในห้างสรรพสินค้า ตลาด รวบรวมข้อมูลหลักฐานเพื่อสนับสนุนการจัดทำมาตรการ **ศึกษาทางเศรษฐศาสตร์** ประเด็นความยืดหยุ่นของราคา รวมทั้งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและกลุ่มประชากร **ประชุมผู้เชี่ยวชาญ** พัฒนารูปแบบการจัดเก็บภาษีเพื่อเตรียมนำเสนอให้กระทรวงการคลังออกกฎหมาย เริ่มต้นตั้งแต่ ปี 2552 แล้วเสร็จในปี 2560 ได้มีพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ตามปริมาณน้ำตาล มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2560 ให้มีการจัดเก็บเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล โดยจัดเก็บเป็นอัตราก้าวหน้าตามปริมาณน้ำตาลที่ผสมอยู่ โดยเริ่มจัดเก็บที่เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลมากกว่า 6%

ผลผลิตที่สำคัญ (outputs) ที่เกิดจากการจัดทำมาตรการที่สำคัญ 3 ด้าน

- 1) การเปลี่ยนแปลงราคาเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล เครื่องดื่มที่ผลิตภายในประเทศ มีการเปลี่ยนแปลง 12.7% กลุ่มที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด กลุ่มชา กาแฟ 39.1% เครื่องดื่มที่นำเข้า มีการเปลี่ยนแปลง 18.1 %
- 2) การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องดื่มที่ไม่มีน้ำตาลเพิ่มขึ้น
- 3) รายได้ภาครัฐเพิ่มขึ้น รายได้ภาครัฐที่มาจากภาษีเครื่องดื่มมีการจัดเก็บได้มากขึ้น

ผลลัพธ์ที่สำคัญ (outcomes) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มหวาน ทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล จากกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีการบริโภคลดลงสูงสุด ร้อยละ 7.2 **ปริมาณการบริโภคน้ำตาลจากเครื่องดื่มของคนไทย** ก่อนการใช้ พรบ. จัดเก็บภาษีน้ำตาล คนไทยมีการบริโภคน้ำตาลจากเครื่องดื่มเพิ่มขึ้น ภายหลังการบังคับใช้ พรบ.จัดเก็บภาษีน้ำตาล คนไทยมีการบริโภคน้ำตาลจากเครื่องดื่มลดลงในปี 2561 (ร้อยละ15.3) 2562 (ร้อยละ 14.0) ตามลำดับ

จุดเด่นของผลงาน การขับเคลื่อนนโยบายโดยหลายภาคส่วน : multisectoral policy ปี 2552 Policy formation การก่อตัวและกำหนดนโยบาย ปี 2559 Policy decision การตัดสินใจนโยบาย หาข้อมูลสนับสนุนความจำเป็นการทำให้เกิดมาตรการ ทางคณะรัฐมนตรีเลือกจัดทำนโยบายในระดับประเทศ ปี 2560 Policy implementation การนำนโยบายไปปฏิบัติ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2560 ปี 2562 Policy evaluation การประเมินผลนโยบาย ทุก 2 ปี

เป็นนโยบายสุขภาพที่ออกโดยกระทรวงอื่น ที่ไม่ใช่กระทรวงสาธารณสุข : All for Health
กระทรวงสาธารณสุข เป็นจุดเริ่มต้นในการเริ่มนโยบาย หาข้อมูลสนับสนุน เป็นตัวกลางในการประสานภาคส่วนต่างๆ
เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย กระทรวงอื่นๆ สามารถขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพได้

การขยายผลสู่การขับเคลื่อนนโยบายและการทำงานเพื่อสุขภาพอื่น ๆ

- การจัดทำมาตรการภาษีความเค็มจากผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณโซเดียมสูง
- การจัดทำมาตรการที่มีใช้ภาษีเพื่อการบริโภคน้ำตาลที่เหมาะสมของคนไทย เช่น มาตรการหวานน้อย ส่งได้
เพื่อปรับพฤติกรรมคนไทยไม่ให้ติดการบริโภคหวาน Application Food Choice เพื่อให้ประชาชนสามารถเลือก
ซื้อขนมและเครื่องดื่มที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี
- ขับเคลื่อนนโยบายการคลังและพาณิชย์เพื่อเป็นกลไกป้องกันและควบคุมโรค NCDs ในภูมิภาคอาเซียน
ผ่านมาตรการจัดเก็บภาษีน้ำตาลในเครื่องดื่ม

แนวคิด/ประสบการณ์ในการจัดทำผลงาน

- เรียนรู้กรอบแนวคิดในการขับเคลื่อนผลงานสู่ความสำเร็จการวิเคราะห์ปัญหาแนวทางการแก้ปัญหา
และการนำไปปฏิบัติ ผลผลิตและผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ความยั่งยืนของผลงาน

- โครงการ/กิจกรรมทุกชิ้น สามารถนำมาจัดทำผลงานได้ ทำผลงานแบบค่อยเป็นค่อยไป

- การทำงานเป็นทีม

- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดทำผลงานกับหน่วยงานอื่นทั้งในและนอกกรมอนามัย

ความภาคภูมิใจกับรางวัลความสำเร็จ การขับเคลื่อนมาตรการจัดเก็บภาษีน้ำตาลในเครื่องดื่ม
เพื่อสุขภาพคนไทย คือ สร้างชื่อเสียงให้กับหน่วยงาน การพัฒนาผลงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และบทบาทการ
ขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพโดยทันตแพทย์

นางณพิชญา งดงามทิวสุข พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาผลงาน ดังนี้

พัฒนาหุ่นเต้านมจำลอง เพื่อเป็นเครื่องมือฝึกทักษะการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยตนเองโดยพัฒนาจากหุ่นเต้านมจำลองทางแพทย์ แรงบันดาลใจในการคิดพัฒนานวัตกรรมมาจากการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการจัดประชุมงานคัดกรองมะเร็งเต้านมในเขตสุขภาพที่ ๓ พบว่า มีความต้องการใช้สื่อหุ่นเต้านมจำลองเพื่อใช้เป็นสื่อในการสอนตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมให้กับสตรีในพื้นที่ เนื่องจากหุ่นเต้านมจำลอง มีความจำเป็นในการใช้ฝึกปฏิบัติการตรวจคลำมะเร็งเต้านม แต่หุ่นเต้านมจำลองที่มีจำหน่ายมีราคาสูง ทำให้ในหลายพื้นที่ไม่ได้รับการฝึกปฏิบัติการตรวจคลำมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง ศูนย์อนามัยที่ ๓ จึงได้พัฒนาหุ่นเต้านมจำลองเสมือนจริง เพื่อนำมาใช้ฝึกทักษะการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ซึ่งสามารถประเมินความถูกต้อง โดยมีราคาต้นทุน ๕๐๐ บาทต่อชิ้น มีขนาดกะทัดรัด น้ำหนักเบา สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสอนตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยตนเองในกลุ่ม อสม.ทดแทนหุ่นเต้านมจำลองที่เป็นสื่อทางการแพทย์ที่มีราคาสูง

ฝึกอบรมการคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยตนเองในแกนนำ อสม. พื้นที่เขตสุขภาพที่ ๓ พบว่า ระดับความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙๐.๔ และทักษะแกนนำ อสม. เมื่อทดสอบกับเจ้าหน้าที่ที่มีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ ๙๒.๕

จุดเด่นของผลงาน

- ๑) กำกับติดตามการในระดับพื้นที่มีการทำงานเชื่อมกับ Service Plan สาขามะเร็ง มีมาตรการกำกับติดตามในระดับพื้นที่
- ๒) พัฒนาศักยภาพกำลังคนสนับสนุนการทำงานของพื้นที่
- ๓) มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านแกนนำ อสม. ในพื้นที่
- ๔) มีการผลิตหุ่นเต้านมจำลองคุณสมบัติใกล้เคียงกับหุ่นเต้านมจำลองทางการแพทย์ ซึ่งมีต้นทุนต่างกัน ๕ เท่า

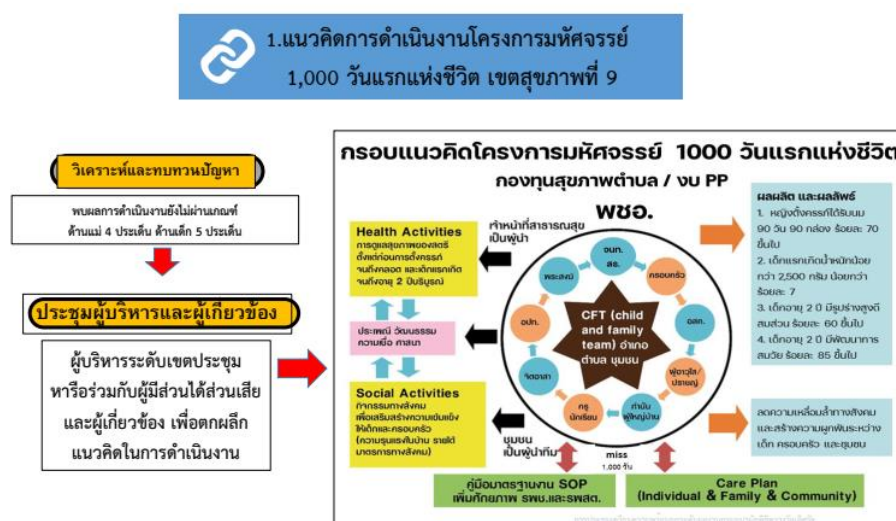
๕) นวัตกรรมหุ่นตัวนมจำลองได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ ในเวทีวิชาการภายในกรมอนามัย ประจำปี ๒๕๖๒ และดำเนินการยื่นขอพิจารณาจดอนุสิทธิบัตรจากกองสิทธิบัตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

๖) หุ่นตัวนมจำลองศูนย์อนามัยที่ ๓ เป็นสื่อการสอนที่ช่วยฝึกทักษะ

ความภูมิใจของผลงาน พบอัตราการคัดกรองมะเร็งเต้านมในสตรีอายุ ๓๐-๗๐ ปี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ร้อยละการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ร้อยละ ๘๕.๐๖ ร้อยละการตรวจเต้านมด้วยเจ้าหน้าที่ ร้อยละ ๘๗.๒๑ เขตสุขภาพที่ ๓ มีแนวโน้มดีขึ้นหลังจากดำเนินงานตามโครงการฯ

๒.๒.๔ รางวัลบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการบริการ ระดับดี ผลงานเรื่อง “มหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วันแรกแห่งชีวิต เขตสุขภาพที่ ๙” โดยศูนย์อนามัยที่ ๙ นครราชสีมา

นางสาวประดับ ศรีหมื่นไวย พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาผลงาน ดังนี้ แนวคิดการดำเนินงานโครงการมหัศจรรย์ 1,000วันแรกแห่งชีวิต เขตสุขภาพที่ 9

วิเคราะห์และทบทวนปัญหา ผลการดำเนินงานคุณภาพด้านแม่และเด็กเขตสุขภาพที่ ๙ พบว่าประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๙ ประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานในภาพรวม แยกเป็นด้านมารดา ๔ ประเด็น ด้านเด็ก ๕ ประเด็น จากประเด็นดังกล่าวนำเข้าสู่ที่**ประชุมผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง** ผู้บริหารระดับเขตประชุมหารือร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อตกผลึกแนวคิดในการดำเนินงาน มีการบูรณาการ ทั้ง ๔ กระทรวงหลัก เน้นฐานการแก้ปัญหา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยมีการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และครอบครัว จึงจัดทำโครงการมหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วันแรกแห่งชีวิต เขตสุขภาพที่ ๙

กรอบแนวคิดโครงการมหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วันแรกแห่งชีวิต การดำเนินงานระดับตำบล จะมีทีม CFT เป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนในชุมชนให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมการดูแลสตรีตั้งครรภ์และเด็ก ๐-๒ ปี ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมสำคัญ ๑. กิจกรรมทางสุขภาพ (Health activities) ๒. กิจกรรมทางสังคม (Social activities) หรือ Non health activities) เพื่อแก้ปัญหาโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์ และมีการผลักดันให้เป็นแผนดำเนินการโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ซึ่งการดำเนินการโครงการ ฯ จะใช้คู่มือมาตรฐานสำหรับวิธีปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) เพื่อเพิ่มศักยภาพ เจ้าหน้าที่ รพช. รพ.สต. และ Care Plan โดยประกอบไปด้วย Individual & Family & Community care plan มาประกอบการดำเนินงาน

จุดเด่นของผลงาน

- สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
- แก้ไขปัญหาด้านสุขภาพงานอนามัยแม่และเด็กสำคัญได้จริง เช่น ปัญหา LBW ในพื้นที่
- มีมติในการดำเนินงานครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพและสังคม
- เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ที่ดำเนินงานต่อเนื่อง
- การจัดทำเครื่องมือในการวัดและมีผลลัพธ์ชัดเจน

Key Success การดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก เขตสุขภาพที่ 9

ความภาคภูมิใจกับรางวัลความสำเร็จ

- มีนโยบายให้ “มหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต” เป็นของขวัญวันเด็ก ปี 2561 โดย นพ.ปิยสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในขณะนั้น โดยเป็นนโยบายต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน
- เป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก ของเขตสุขภาพที่ 9 ปี 2563-2565
- เกิดรูปแบบของภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก เช่น อบท. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนหรือพื้นที่

กรอบแนวคิดโครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ได้มีการกำหนดผลผลิต (Output) และ ผลลัพธ์ (Outcome) ของการดำเนินกิจกรรมตามโครงการฯ ที่ชัดเจน จะเห็นได้ว่าผลลัพธ์การดำเนินงานด้านอนามัยแม่และเด็ก มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทุกประเด็นหลังจากดำเนินงานตามโครงการฯ โดยเฉพาะผลลัพธ์ประเด็นเด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม (LBW)

นางสาวจุฬาลักษณ์ เก่งการช่าง

นางสาวบุศรินทร์ ทนันทชัยบุตร

ผู้สรุปการประชุม